

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 6 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Prusinowska

Protokolant: p.o. stażysty J. W.

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2016 r. w Poznaniu na rozprawie

sprawy z powództwa **K. P. (1) PESEL (...), K. P. (2) PESEL (...)**

przeciwko **(...) Bank Spółka Akcyjna w W. KRS (...)**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. pozbawia w całości wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 25 marca 2011 r. wydany z wniosku (...) Bank S.A. przeciwko powodom K. P. (1) i K. P. (2):

a. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem referendarza Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu wydanym w dniu 27 czerwca 2011 r. w sprawie o sygnaturze(...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 21 lipca 2011 r. wystawionego na podstawie ksiąg (...) Bank S.A., z którego wynika wymagalne roszczenie wobec powodów na kwotę 367 697, 60 zł wraz z dalszymi odsetkami umownymi od kwoty 355 757,89 zł w wysokości 21 % w stosunku rocznym oraz odsetkami ustawowymi od kwoty 2011,66 zł od dnia 26 marca 2011 r. do dnia zapłaty z tym zastrzeżeniem, że całkowita kwota wyegzekwowana na podstawie tego tytułu nie może przekroczyć kwoty 528 248,06 zł oraz dalszych klauzul wykonalności wydanych na bankowy tytuł egzekucyjny nr (...),

b. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu wydanym w dniu 30 czerwca 2014 r. w sprawie II Co 900/14 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 7 lipca 2014 r.,

2. Kosztami postępowania obciąża w całości pozwanego i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 1000 tytułem zwrotu kosztów sądowych i kwotę 14 417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/-/ M. P.

Uzasadnienie do wyroku z dnia 6 października 2016 r.

Pozwem wniesionym dnia 7 grudnia 2015 r., sprecyzowanym pismem z dnia 26 stycznia 2016 r., powodowie K. P. (1) i K. P. (2) wystąpili przeciwko pozwanemu (...) Bank S.A. z siedzibą w W. z powództwem o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 25 marca 2011 r., nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. postanowieniem z dnia 27 czerwca 2011 r., w sprawie(...) oraz zaopatrzonego klauzulą wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2014 r., w sprawie(...).

Powództwo to zostało oparte na twierdzeniu, że umowa kredytowa łącząca strony nie została skutecznie wypowiedziana oraz, że zobowiązanie stwierdzone w tytule wykonawczym uległo przedawnieniu. Ponadto, powodowie wskazali na fakt nadużycia prawa przez pozwanego oraz zastosowanie klauzul niedozwolonych w treści umowy

kredytowej oraz regulaminu, dotyczących m.in. kwestii ustalenia kursu walut przez Bank. Powodowie zarzucili też błędnie określoną kwotę w tytule wykonawczym, do której wierzyciel jest uprawniony do egzekucji jako niezgodną z treścią złożonych oświadczeń o poddaniu się egzekucji.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na swoją rzecz od powodów solidarnie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że wypowiedzenie łączącej strony umowy kredytu z dnia 29 listopada 2006 r. nastąpiło zgodnie z prawem, gdyż datą uznania za doręczone powodom pisma pozwanego wzywającego ich do zapłaty zaległych rat kredytu jest data awizowania przesyłki zawierającej to pismo, wobec niepodjęcia tejsze przesyłki przez powodów w terminie.

Odnośnie zarzutu nadużycia prawa (art. 5 k.c.), pozwany podniósł, że powodowie zawierając ww. umowę działali świadomie i znali konsekwencje braku terminowej spłaty należności. Uprawnieniem banku wynikającym zarówno z umowy jak i z ustawy jest w takim przypadku wypowiedzenie umowy. Ponadto, zanim doszło do wypowiedzenia umowy, powodowie zostali wezwani do zapłaty zaległości przez pozwanego. Z tych względów, w ocenie pozwanego, nie doszło w sprawie do nadużycia swojego prawa podmiotowego.

Co do zarzutów dotyczących umieszczenia w umowie klauzul niedozwolonych pozwany podniósł, że zastosowany mechanizm indeksacji (waloryzacji) świadczenia do waluty obcej jest standardową konstrukcją prawną uregulowaną w art. 358¹ § 2 k.c., której stosowanie w umowach kredytowych zostało zaaprobowane w doktrynie i orzecznictwie. Tym samym zapis indeksu waloryzacyjnego w umowie nie narusza żadnych przepisów ustawy, w tym treści art. 58 k.c. W ocenie pozwanego, strony uzgodniły również indywidualnie kurs kupna waluty (...), zastosowany przez pozwanego dla potrzeby przeliczenia pierwotnej kwoty kredytu ze złotych polskich na walutę frank szwajcarski, jak również pozwany podniósł, że nie tylko nie posiadał dowolności w zakresie możliwości kształtowania obowiązków powodów wynikających z umowy, przejawiającej się w tym, aby zażądać od powodów kwoty zupełnie dowolnej, ale co więcej, nie ma w tym zakresie żadnych możliwości.

Odnośnie zarzutu przedawnienia roszczenia wynikającego z bankowego tytułu wykonawczego pozwany wskazał, że powodowie sami przyznali, że po dacie wypowiedzenia umowy dokonywali wpłat na poczet zadłużenia, co w świetle art. 122 k.c. stanowi uznanie niewłaściwe zobowiązania i przerywa bieg terminu przedawnienia. Ponadto powodowie prowadzili z bankiem szeroką korespondencję nie kwestionując jednocześnie istnienia zobowiązania. Niezależnie od tego, pozwany wskazał, że przedmiotowa umowa kredytu została zabezpieczona hipoteką na nieruchomości powodów, zgodnie natomiast z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa, przedawnienie wierzytelności nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej, co oznacza, że wierzytelność nie uległa przedawnieniu do kwoty zabezpieczenia hipotecznego.

Postanowieniem z dnia 12 lutego 2016 r. Sąd, na wniosek powodów, postanowił udzielić zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego w sprawie (...) przez M. J.– Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań Grunwald i J. w P..

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 29 listopada 2006 r. powodowie zawarli z (...) Bank S.A. z siedzibą w K. (zwanym dalej Bankiem), obecnie (...) Bank S.A. z siedzibą w W., umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowaną do (...) (zwaną dalej (...)), na mocy której bank udzielił powodom kredytu ma kwotę 212.146,43 zł indeksowanego kursem (...), na warunkach określonych w tejsze umowie. Zawarcie Umowy zainicjowane zostało złożeniem przez powodów wniosku o kredyt hipoteczny na podstawie udostępnionego przez pozwanego pisemnego formularza do uzupełnienia. W oświadczeniu stanowiącym załącznik do Umowy w zakresie zaspokojenia wszelkich roszczeń pieniężnych Banku, wynikających z Umowy, powodowie poddali się egzekucji do kwoty 360.648,93 zł na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego, z tytułu odpowiedzialności rzeczowej jako dłużnicy hipoteczni, z tytułu ustanowienia zabezpieczenia spłaty kredytu

udzielonego powodom, zabezpieczonym hipoteką na nieruchomości powodów określonej w przedmiotowym oświadczeniu. Przy zawieraniu Umowy powodowie złożyli dodatkowe oświadczenie o wyborze waluty obcej.

Okoliczność bezsporna, poświadczona notarialnie za zgodność z oryginałem kserokopia umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 29.11.2006 r. wraz z aneksem nr (...) z dnia 03.07.2007 r. i oświadczeniem powodów o poddaniu się egzekucji (k.137-160), kserokopia wniosku o udzielenie kredytu (k. 208-211), kserokopia oświadczenia o wyborze waluty obcej (k.207), kserokopia regulaminu kredytu hipotecznego (k. 74-88) zeznania powódki (00.09.30-00.03.00), zeznania powoda (00.35.05-00.45.00).

Początkowo powodowie na bieżąco wywiązywali się ze zobowiązań Umowy. W grudniu 2010 r. nastąpiło opóźnienie w płatnościach – na dzień 21 grudnia 2010 r. należność kapitałowa wynosiła 1.120,17 CHF, przy czym w dniu 31 grudnia 2010 r. powodowie wpłacili kwotę 625,89 CHF, 31 stycznia 2011 r. 463,86 CHF, 8 lutego 2011 r. 1.085,97 CHF, 21 lutego 2011 r. 4000 zł).

Okoliczność bezsporna, rozliczenie szczegółowe wraz z zestawieniem wpłat dokonanych po wypowiedzeniu Umowy (k.185-206), zeznania powódki (00.09.30-00.03.00), zeznania powoda (00.35.05-00.45.00).

Z powodu opóźnienia Bank wystosował do powodów wezwania do zapłaty wyznaczając 7 dniowy termin na uregulowanie należności liczony od daty odebrania pisma. Przesyłka zawierająca powyższe wezwania została po raz pierwszy awizowana w dniu 13 grudnia 2010 r., a następnie zwrócona nadawcy wskutek niepodjęcia jej w terminie przez adresatów.

Okoliczność bezsporna, poświadczona notarialnie kserokopie wezwań z dnia 8.12.2010 r. wraz z poświadczonymi notarialnie kserokopiami kopert zawierających adnotacje pocztowe (k.179-184).

W dniu 29 grudnia 2010 r. pozwany skierował do powodów pisma zawierające wypowiedzenie Umowy. Pisma zostały następnie zwrócone nadawcy wskutek niepodjęcia ich w terminie przez adresatów.

Okoliczność bezsporna, poświadczona notarialnie kserokopie pism pozwanego z dnia 21.12.2010 r. - wypowiedzenia umowy kredytu wraz z poświadczonymi notarialnie kserokopiami kopert i zwrotnych potwierdzeń odbioru (k. 161-173).

Po wypowiedzeniu Umowy powodowie i ich pełnomocnik prowadzili z pozwanym korespondencję mającą na celu polubowne zakończenie sporu, podnosząc zarzuty i twierdzenia ukierunkowane na wykazanie nieprawidłowości i bezskuteczności dokonanej przez pozwanego wypowiedzenia Umowy.

Kserokopia korespondencji powodów i pozwanego k. 40-60 i 219-225.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 27 czerwca 2011 r., wydanym w sprawie (...), Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 25 marca 2011 r. nr (...) wystawionemu na podstawie ksiąg (...) Banku S.A. w W., stwierdzającemu wymagalne roszczenie wobec powodów na kwotę 367.697,60 zł wraz z dalszymi umownymi odsetkami od kwoty 35.757,89 zł w wysokości 21 % w stosunku rocznym oraz odsetkami ustawowymi od kwoty 2.011,66 zł od dnia 26.03.2011 r. do dnia zapłaty – z zastrzeżeniem, że całkowita kwota wyegzekwowana na podstawie tego tytułu na poczet roszczenia nie może przekroczyć kwoty 528.248,06 zł.

Okoliczność bezsporna, postanowienie Referendarza Sądowego z dnia 27 czerwca 2011 r. w sprawie (...) (k.24 akt sprawy II Co 2659/11 Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 30 czerwca 2014 r., wydanym w sprawie (...), Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, nadał klauzulę wykonalności ww. bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, w zakresie wskazanym w ww. postanowieniu z dnia 27 czerwca 2011 r., na rzecz (...) Bank S.A. z siedzibą w W..

Okoliczność bezsporna, postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 30 czerwca 2014 r., w sprawie(...) (k.21 akt sprawy...) Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu).

W sprawie (...) prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Grunwald i J. w P. M. J. (J.) toczy się postępowanie egzekucyjne z wniosku pozwanego przeciwko powodowi, na podstawie tytułu wykonawczego tj. ww. bankowego tytułu egzekucyjnego (...) z dnia 25 marca 2011 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności ww. postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 27 czerwca 2011 r., wydanym w sprawie (...). Egzekucja jest prowadzona m. in. z nieruchomości należącej do powodów położonej w P. przy ul. (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą o nr (...).

Okoliczność bezsporna, zawiadomienie o wszczęciu postępowania egzekucyjnego z dnia 05.05.2015 r. (k.10 akt (...)) Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Grunwald i J. w P. M. J. (J.), wydruk księgi wieczystej o nr (...) (k.212 – 218).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy lub ich kserokopii, których wiarygodność ani moc dowodowa nie były kwestionowane przez żadną ze stron, Sąd także nie znalazł przyczyn aby zakwestionować je z urzędu, oraz na podstawie zeznań powodów, które Sąd obdarzył przymiotem pełnej wiarygodności jako, że były spójne, logiczne, zgodne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o przesłuchanie świadka P. S. uznając, iż okoliczność na którą dowód ten został powołany tj. okoliczność sposobu ustalania bankowych tabel kursowych pozwanego wynika wprost z dokumentów załączonych do akt sprawy - Regulaminu kredytu hipotecznego i Umowy, i wobec tego przesłuchanie świadka okazało się zbędne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powodowie domagali się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 25 marca 2011 r., nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. postanowieniem z dnia 27 czerwca 2011 r., w sprawie (...) oraz zaopatrzonego klauzulą wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2014 r., w sprawie(...) Stwierdzona powyższym tytułem należność stanowiła zadłużenie powodów, wynikające z zawartej ze stroną pozwaną umowy kredytu z dnia 29 listopada 2006 r., na kwotę 212.416,43 zł indeksowanego kursem (...).

Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (art. 840 k.p.c.) jest sposobem obrony merytorycznej przed prowadzoną egzekucją, pozwalającym na pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, jeżeli prowadzenie egzekucji na podstawie tego tytułu narusza prawa podmiotowe dłużnika wynikające z prawa materialnego. Zmierzają one do odmiennego, niż to wynika z tytułu wykonawczego, ukształtowania prawa. Jest to zatem powództwo niezależne od podstawy roszczenia i rozstrzygnięcia objętego tytułem wykonawczym, jego celem jest pozbawienie wykonalności tego tytułu nie dlatego, że tytuł egzekucyjny nie odpowiadał prawu w dacie jego powstania (wydania orzeczenia), lecz dlatego, że bądź nie było podstaw do nadania klauzuli wykonalności, bądź też nastąpiły - po powstaniu tytułu - zdarzenia, które wyłączają dopuszczalność egzekucji.

Jak już wspomniano, podstawę wszczęcia egzekucji przeciwko powodowi stanowił tytuł nie pochodzący od sądu. Merytoryczną obronę przed możliwą egzekucją w sytuacji nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu nie pochodzącemu od sądu, daje dłużnikowi powództwo, o którym mowa w pkt 1 § 1 art. 840 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem dłużnik może w drodze procesu żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście. Powołany

przepis daje dłużnikowi możliwość wykazania, że sam tytuł wykonawczy zawiera treść nie odpowiadającą istotnemu stanowi rzeczy, i to od samego początku, tj. od daty jego sporządzenia, a w każdym razie od daty, gdy na jego podstawie nadano klauzulę wykonalności. W drodze tego powództwa zatem można zwalczać również treść tytułu egzekucyjnego nie korzystającego z powagi rzeczy osądzonej lub zawisłości sporu (orz. SN z dnia 19 maja 1961 r. I CR 540/60).

W sytuacji natomiast, gdy dłużnik nie kwestionuje treści samego tytułu egzekucyjnego, lecz powołuje się na zdarzenia mające wpływ na możliwość egzekwowania należności stwierdzonej kwestionowanym tytułem wykonawczym, podstawę prawną powództwa przeciwegzekucyjnego stanowi przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Stosownie do tego przepisu, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło, albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Z treści cytowanego przepisu wynika zatem, że podstawą powództwa opozycyjnego mogą być wyłącznie zdarzenia, które zaszły po powstaniu tytułu egzekucyjnego i spowodowały wygaśnięcie zobowiązania dłużnika lub niemożność jego egzekwowania. Zdarzenia tego rodzaju określają przepisy prawa materialnego (zob. wyrok SN z dnia 26 marca 2009 r., I CSK 282/08, uchwała SN z dnia 17 kwietnia 1985 r., III CZP 14/85). Do zdarzeń grupy pierwszej, powodujących wygaśnięcie zobowiązania, należą w szczególności: wykonanie zobowiązania przez dłużnika, potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu, następcza niemożność świadczenia. Natomiast do zdarzeń drugiej grupy, związanych z niemożliwością egzekwowania zobowiązania, należą przede wszystkim: przedawnienie roszczenia, rozłożenie świadczenia obciążającego dłużnika na raty, prolongata terminu spełnienia świadczenia udzielona dłużnikowi przez wierzyciela, skorzystanie przez dłużnika z zarzutu zatrzymania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że powodowie wykazali iż wystąpiły podstawy do pozbawienia wykonalności spornego tytułu wykonawczego.

Za uzasadniony w pierwszej kolejności należało uznać zarzut powodów co do braku skutecznego wypowiedzenia powodom Umowy przez poprzednika prawnego pozwanego. Powodowie kwestionowali datę uznania za doręczoną im przez pozwanego przesyłki, zawierającej wezwanie do zapłaty zaległych rat kredytu. Pozwany podnosił, że przesyłkę należało uznać za skutecznie doręczoną już w dacie pierwszego awizowania, gdy tymczasem powodowie, wskutek braku w ogóle odebrania przez nich przesyłki, stanęli na stanowisku iż uznanie takie mogło nastąpić dopiero w ostatnim dniu terminu w którym odebranie przez nich przesyłki było możliwe. Stanowisko powodów należy uznać za uzasadnione.

Zgodnie z art. 61 § 1 zdanie pierwsze k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Jak podkreśla się w doktrynie i orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 53/09), z treści powyższego przepisu wynika jednoznacznie - że ustawodawca, wyznaczając chwilę, w której następuje skuteczne złożenie oświadczenia woli innej osobie, opowiedział się za teorią doręczenia i przyjął, że oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. W orzecznictwie wyjaśniono, że w rozumieniu przytoczonego przepisu możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia przez adresata nie może, z jednej strony, być utożsamiana z rzeczywistym zapoznaniem się przez niego z tym oświadczeniem (faktem zapoznania się), co oznacza, że skuteczne złożeniu oświadczenia woli następuje także, w sytuacji, w której co prawda adresat oświadczenia woli nie zna jego treści, ale miał realną możliwość zapoznania się z nią, gdyż doszła ona do niego w taki sposób, że mógł się z nią zapoznać. Jak wskazał jednak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 18 kwietnia 2012 r. (V CSK 215/11), z drugiej jednak strony, realna możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia woli nie może być pojmowana abstrakcyjnie, powinna być oceniana z uwzględnieniem okoliczności danego wypadku. Otrzymanie awiza (zapoznanie się z nim) - co podkreślono w orzecznictwie - nie jest równoznaczne z dojściem do adresata oświadczenia woli w taki sposób, że mógł on zapoznać się z jego treścią. Możliwość taka powstaje dopiero wówczas, gdy adresat oświadczenia w zwykłym biegu (rozwoju) zdarzeń uzyskał realną możliwość zapoznania się z

treścią awizowanej przesyłki pocztowej, co wymaga udania się na pocztę (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1999 r., I PKN 375/99, OSNP 2001, nr 7, poz. 227 i z dnia 23 kwietnia 2010 r., II PK 295/09).

Mając na względzie powyższe, nie można odmówić racji powodom, że do uznania, iż skuteczne złożenie oświadczenia woli na podstawie art. 61 k.c. nastąpiło w dniu otrzymania przez adresata awiza nie wystarczy - jak tego chce pozwany - samo ustalenie daty dokonania awiza. Niezbędne jest bowiem stwierdzenie, że adresat doręczanego pocztą oświadczenia woli miał w zwykłym biegu zdarzeń realną możliwość zapoznania się treścią przesyłki pocztowej już w dniu jej awizowania. Tymczasem pozwany nie wyjaśnił, dlaczego w okolicznościach sprawy uznał, że powodowie, już w dniu 13 grudnia 2010 r. mieli realną możliwość zapoznania się z awizowaną do nich treścią przesyłki. Tej oceny nie zmienia odwołanie się do wyrażanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, że jeżeli adresat nie odbiera awizowanej przesyłki pocztowej z własnej woli, to należy uznać, że miał możliwość zapoznania się z jej treścią, albowiem brak jest okoliczności pozwalających przypisać powodom, że w dacie 13 grudnia 2010 r. z własnej woli nie odebrali awizowanej przesyłki pocztowej. Realna możliwość zapoznania się z oświadczeniem woli nie może - jak wyjaśniono wyżej - być pojmowana abstrakcyjnie.

Skoro zatem brak jest możliwości ustalenia daty odbioru przesyłki zawierającej wezwanie, to za uzasadnione należy uznać twierdzenie powodów (zgodnie z powołanym w tym zakresie stanowiskiem orzecznictwa Sądu Najwyższego przyjętym w powołanych orzeczeniach: I CR 1410/89 i III CZP 10/71, że za datę złożenia skutecznego wezwania do zapłaty należało uznać zgodnie z art. 139 k.p.c. w ostatnim dniu kiedy możliwe było odebranie wezwania, tj. w ostatnim dniu awizowania, czyli w dniu 27 grudnia 2010 r. Od tego dnia zatem (zgodnie z regułami awizowania dwóch pełnych tygodni pozostawienia przesyłki do odbioru) rozpoczął swój bieg tygodniowy termin do odpowiedzi na wezwanie, który zakończył się dopiero dnia 3 stycznia 2011 r. Zatem dopiero w dacie 4 stycznia 2011 r. złożenie wypowiedzenia przez pozwanego byłoby skuteczne. Z tego względu wypowiedzenie dokonane przez pozwanego w dniu 29 grudnia 2010 r. należy uznać za przedwczesne i z tego powodu za bezskuteczne. Tym samym brak było podstaw do uznania wymagalności roszczenia stwierdzonego bankowym tytułem egzekucyjnym.

Niezależnie od powyższego, za trafny należało także uznać zarzut oparty na treści art. 5 k.c. Zgodnie z tym przepisem, nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. W orzecznictwie sądów powszechnych dopuszcza się odstępstwo od zasady, że przepis art. 5 k.c. nie może być samoistną podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego, gdy dłużnik kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym nie będącym orzeczeniem sądu (zwłaszcza (...)). Dla uzasadnienia takiego poglądu podnosi się, że w normalnym obrocie w sytuacji, gdy dłużnik odmawia spełnienia świadczenia, wierzyciel musi wytoczyć powództwo, a wtedy dłużnik może podjąć obronę na podstawie art. 5 k.c. Banki pozostają w tej uprzywilejowanej sytuacji, iż mają możliwość wystawienia tytułu egzekucyjnego i - po spełnieniu wymogów czysto formalnych - tytuł ten zaopatrzony zostaje w klauzulę wykonalności w ramach postępowania sądowego. Jedyną drogą, na której dłużnik może dochodzić swoich racji, w ramach zwalczania samego zobowiązania, jest więc powództwo przeciwegzekucyjne, na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. W takiej sytuacji prawnej nie można odmówić dłużnikowi możliwości podjęcia obrony z art. 5 k.c., mimo że może tego dokonać jedynie w procesowej roli powoda (por. wyr. SA w Katowicach z 4.9.2014 r., I ACA 325/14).

Należy przyznać rację stronie powodowej, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy oświadczenie o wypowiedzeniu umowy stanowiło nadużycie uprawnienia banku. W tym zakresie Sąd Okręgowy w całości podziela argumentację powodów zawartą w pozwie. Wskazać należy, że w istocie powodowie pozostawali w opóźnieniu z zapłatą zaległych rat kredytu przez nieznaczny okres (kilka dni), a dokonywane przez nich wpłaty w okresie grudzień 2010 r. – luty 2011 r. świadczą, że wyrażali chęć i podjęli niezwłoczne działania zmierzające do dalszej spłaty należności. Nadto, powodowie we wcześniejszym okresie nie posiadali zaległości w spłaceniu kredytu, co wynika z rozliczenia szczegółowego wpłat. Należy uznać iż biorąc pod uwagę wysokość udzielonego kredytu oraz czas na jaki został on udzielony (30 lat) naruszenie zobowiązań Umowy przez powodów było nieznaczne i brak było podstaw do skorzystania z najbardziej rygorystycznego środka jakim jest wypowiedzenie umowy kredytu. Co więcej, jak wynika z art. 75 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 128 ze zm.) i § 20 Umowy, w przepisach tych zawarta została jedynie możliwość, nie zaś obowiązek banku dokonania wypowiedzenia w razie zaistnienia omawianych okoliczności.

Bank posiadał przy tym inne możliwości wpływu na terminowe regulowanie zobowiązania przez kredytobiorców, jak choćby żądanie dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu (§ 20 ust. 1 b) Umowy). Na podstawie całokształtu okoliczności nie było zagrożenia ze strony powodów braku spłaty należnych rat. Wszystko to skłania do twierdzenia, że bank postępując zgodnie z zasadą uczciwości w obrocie powinien najpierw zastosować metody najmniej dotkliwe, a dopiero w ostateczności uciekać się do zakończenia łączącego strony stosunku kredytowego.

Wobec powyższego, jako że już na tym etapie spełnione zostały przesłanki zasadności powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, na podstawie wyżej przytoczonych okoliczności, brak było konieczności i podstaw do badania zgłoszonych w pozwie zarzutów w pozostałym zakresie, w tym zarzutu zastosowania w Umowie przez pozwanego klauzul niedozwolonych. Jedyne ubocznie wskazać można, iż za oczywiście niezasadny należałoby uznać zgłoszony przez stronę powodową zarzut przedawnienia omawianego roszczenia. Po pierwsze podnieść należy, że powodowie przyznali, że po dacie wypowiedzenia umowy dokonywali wpłat na poczet zadłużenia, co w świetle art. 122 k.c. stanowi uznanie niewłaściwe zobowiązania i przerywa bieg terminu przedawnienia, a następnie bieg przedawnienia roszczeń z tytułu umowy kredytu uległ co najmniej dwukrotnemu przerwaniu wskutek wystąpienia przez pozwanego do Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z wnioskami o nadanie klauzuli wykonalności w marcu 2011 r. i w lutym 2014 r., w sprawach II Co 2659/11 i II Co 900/14. Tym samym nie upłynął 3-letni termin wymagany prawem do przedawnienia. Zarówno w orzecznictwie jak i w literaturze utrwalony jest pogląd, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg przedawnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2004r., II CR 276/2004, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004r., III CZP 101/2003). Bieg terminu przedawnienia przerywa także złożenie do komornika wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego względem dłużnika i prowadzenie postępowania w oparciu o ten wniosek. Nie ma to jednak w niniejszym przypadku znaczenia bowiem powództwo z innych, powołanych wyżej przyczyn okazało się zasadne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1 a i b.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) obciążając nimi pozwanego jako przegrywającego sprawę w całości (punkt 2).

SSO Maria Prusinowska